

З погляду освіти, одними з основних завдань НПЦБіВ стали: забезпечення умов підготовки інтернів із фаху «Внутрішні хвороби» і підвищення кваліфікації лікарів на циклах тематичного удосконалення з питань валеології й профілактики неінфекційних хвороб із використанням сучасних медичних технологій; сприяння впровадженню нових медичних технологій у діагностику, лікування й профілактику неінфекційних хвороб у лікувально-профілактичних закладах охорони здоров'я Полтавської області; розробка і впровадження в медичну практику сучасних наукомістких технологій, спрямованих на підвищення ефективності заходів діагностики, лікування й профілактики неінфекційних хвороб. Наукова робота НПЦБіВ спрямована на дослідження, узагальнення, аналіз із позицій системної медицини й адаптацію зазначеного сучасного наукового кластера знань до медичної практики в межах магнітоелектрохімічної концепції обміну речовин задля подальшої інтеграції в медичну науку й освітній процес.

На нашу думку, саме системне переосмислення новітніх фундаментальних знань – перспективний шлях подальшого розвитку медичної науки й медичної освіти, оскільки ХХІ сторіччя як період тотальної глобалізації створює всі умови для зміни в цьому напрямі й наукового, й освітнього простору. Зазначене дозволяє дійти нам висновку: системну медицину необхідно розглядати як інваріантний шлях розвитку медичної освіти, який дозволить підготувати лікаря-професіонала сучасності з відповідними професійними компетенціями й рівнем фундаментальних знань.

Список використаної літератури

1. Москаленко В.М. Квантова медицина: від фундаментальних основ до практичного використання / В.Ф. Москаленко, С.П. Сітко, Є.М.Горбань, Б.П. Грубник, О.П. Яненко // Український медичний часопис. – 2002. – №2 (28), Тііі-іV. – С. 106-109.
2. Потяженко М.М. Енергетична система людини у світі сучасних фізико-біологічних знань, концепцій, гіпотез / М.М. Потяженко, А.В. Невоїт // Український медичний часопис. – 2019. – №4(132), т.2. – С. 24-29.
3. Потяженко М.М. Інноваційні методики об'єктивного обстеження з комп'ютерним тестуванням в еволюції реєстрації фізичних феноменів лікарем терапевтичного профілю: історія, реальність, перспективи / М.М. Потяженко, А.В. Невоїт // Медична інформатика та інженерія. – 2018. – №4. – С. 58-65.
4. Сидоров А.И. Основы фотоники: физические принципы и методы преобразования оптических сигналов в устройствах фотоники: учеб. пособие / А.И. Сидоров. – СПб.: ФГБОУ ВПО «СПб НИУ ИТМО», 2014. – 148 с.
5. Цаплин А.И. Фотоника и оптоинформатика. Введение в специальность: учеб. пособие / А.И. Цаплин. – Пермь: Изд-во Перм. нац. исслед. политехн. ун-та, 2012. – 399 с.
6. Mintser O.P. Evaluation of the human bioelectromagnetic field in medicine: the development of methodology and prospects are at the present scientific stage / O.P. Mintser, M.M. Potiazhenko, G.V. Nevoit // Wiadomości Lekarskie. – 2019. – Vol. 5, II. – P. 1117-1121.
7. Mintser O.P. The study of the electromagnetic component of the human body as a diagnostic indicator in the examination of patients with Non-communicable diseases: problem statement / O.P. Mintser, V.V. Semenets, M.M. Potiazhenko, P.M.Podpruzhnyko, G.V. Nevoit // Wiadomości Lekarskie. – 2020. – Vol. 73(6). – P. 1279-1283.

ОЦІНКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Непорада К.С., Нетюхайло Л.Г., Білець М.В., Омельченко О.Є., Слободяник Н.М., Микитенко А.О., Криворучко Т.Д., Котвицька А.А., Тихонович К.В., Хміль Д.О., Цебенко М.О., Чижанська Ю.О.

Українська медична стоматологічна академія

Використання в навчанні інноваційних технологій, інтерактивних педагогічних методів дозволить забезпечити конкурентоспроможний рівень медичної освіти в період пандемії CoViD-19.

Ключові слова: медична освіта, дистанційне навчання, інтерактивні технології, електронний ресурс, джерела інформації.

The use of innovative technologies and interactive pedagogical methods in teaching will ensure a competitive level of medical education.

Key words: medical education, distance learning, interactive technologies, electronic resource, sources of information.

Безпрецедентні масові карантинні заходи, спрямовані проти поширення вірусу CoViD-19, змусили повністю переформатувати всю медичну освіту України. Пандемія спонукала до перегляду освітніх планів і методик навчання майже в усіх країнах світу. Наказ МОН №406 від 16 березня 2020 року «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19» і офіційний лист №1/9-176 від 25 березня 2020 року «Щодо особливостей організації освітнього процесу під час карантину» зобов'язали всі медичні заклади освіти перейти на дистанційне навчання [4; 5; 7].

У такій ситуації єдиною можливою й адекватною відповіддю медичних ЗВО на зовнішні виклики стало проведення повного тимчасового переходу на дистанційне навчання. ЗВО були змушені використати всі можливі ресурси навчальних закладів, постачальників інформаційного контенту й сервісів для організації й реалізації навчального процесу в мережі Інтернет.

Необхідність збереження безперервності навчання, забезпечення ефективності засвоєння навчальної програми медичних ЗВО й підготовки до ліцензійного іспиту «Крок» зумовили необхідність швидкої перебудови методики викладання, упровадження сучасних інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, таких як Moodle, Microsoft Teams, Zoom, що дозволило продовжувати навчання студентів у закладах освіти [1; 3; 8].

Сучасні реалії склалися таким чином, що нині приділяється особлива увага саме дистанційному навчанню. Його перевагами вважають економічну доцільність, модульність, інтерактивність, зручність у використанні. Суспільство почало сприймати й оцінювати дистанційну освіту передусім як доступний і зручний формат отримання особистісно й професійно значущої інформації. Навчання такого типу без проблем дає можливість використовувати сучасні інтерактивні технології подання матеріалу, здобути повноцінну вищу освіту або вдосконалити свою професійну кваліфікацію [1; 6; 8].

Завдяки дистанційному навчанню можна без проблем і перешкод використовувати електронні навчальні матеріали й відкривати доступ до навчальної інформації багатьом користувачам одночасно, що надає змогу економічно використовувати навчальні аудиторії. А головне – таке навчання значно дешевше за традиційне [5; 8].

У зв'язку з карантинними заходами й тому, що перехід на дистанційне навчання в медичних ЗВО відбувався в найстисліші терміни, необхідно було заздалегідь створити спеціальні умови, тобто викладачі повинні були отримати досвід використання інструментів онлайн-навчання і сервісів підтримки студентів. Онлайн-навчання неможливе без IT-інфраструктури, яка вимагає значних інвестицій, включаючи платформу такого навчання, свою або зовнішню, з якою укладено договір, а також якісні онлайн-курси, що забезпечують ефективне навчання й підтримку здобувачів освіти в онлайн-середовищі [1; 6].

Після першого етапу переходу на дистанційне навчання стало очевидним, що викладачам ЗВО недостатньо перенести традиційне заняття в онлайн-формат і проводити його за звичайним планом. Тут необхідні зовсім нові підходи до подання інформації, необхідно налагодити якісний зворотний зв'язок зі студентами [1; 3]. Професорсько-викладацькому складу ЗВО вкрай важливим і абсолютно необхідним стало вивчення активних методів навчання і спроби допомогти студентам сформувати власні стилі навчання в онлайн-режимі; опанування можливостей платформ онлайн-навчання й необхідного програмного забезпечення; подолання труднощів і бар'єрів електронного спілкування. Також необхідно було оволодіти методиками саме дистанційного навчання, тому що заняття в Zoom дуже не схоже на заняття в аудиторії.

Але в реаліях викладачам, як завжди, не вистачило часу на освоєння нових інструментів, перебудову освітнього процесу й навичок роботи в цифровому середовищі, а також підтримки з боку технічних служб ЗВО, які мусять відігравати важливу роль у впровадженні нових технологій. Навчання в такі стислі терміни не представлялося можливим і звелось до інструктивних внутрішніх нарад, коротких вебінарів від експертного співтовариства, до рекомендацій та інструкцій щодо роботи з різними сервісами й платформами, розміщеними на сайтах організації. Викладачі мали своїми власними зусиллями опанувати нові навчальні платформи, використовувати власні гаджети, програмне забезпечення, платити за користування інтернет-мережею.

Для організації дистанційного навчання необхідно було мати навички користуватися інтернет-ресурсами, уміти організувати самостійну роботу студентів і мати можливість об'єктивно її оцінювати. Потрібно, щоб усе це було зосереджене на базі однієї навчальної платформи, зручної для студентів і викладачів. Для розв'язання цієї проблеми необхідне високоякісне й сучасне програмне забезпечення та актуальні навчально-методичні матеріали [7; 9].

Також задля ефективного управління онлайн-заняттями викладач має використовувати інструменти стимулювання студентів до засвоєння курсу, виробляти в них дисципліну й навички обов'язкового дотримання термінів виконання завдань, своєчасно оцінювати студентські роботи й бути зі студентами на постійному оперативному зв'язку [7; 9].

За рахунок дистанційного навчання студент отримує цілодобовий доступ до навчальних матеріалів, консультується з викладачем, відчуває його постійну підтримку, а також має можливість дивитися онлайн відеолекції, мультимедійні презентації, залучати інші технологічні рішення для забезпечення ефективного й якісного процесу навчання [1; 5; 9].

Професійна спрямованість навчальної діяльності викладача, його професіоналізм, знання й уміння навчити, застосування ним методів, що належним чином активують і сприяють навчально-пізнавальній діяльності, а також доступність змісту навчального матеріалу дуже важливі у формуванні мотивації до навчально-пізнавальної діяльності студента. Також із боку викладача в процесі формування мотивації функція контролю поступово замінюється самоконтролем [2].

Задля якісного самоконтролю викладач має ретельно аналізувати й адекватно оцінювати діяльність студентів, корегувати її, фахово перевіряти самоконтроль і взаємоконтроль студентів, уміти ретельно відбирати й застосувати матеріали для самоконтролю. Важливо наголосити, що, на жаль, не все залежить від викладача. Уважне ставлення до студента як до особистості теж відіграє позитивну роль у подальшому його самовизначенні, додатково мотивуючи до навчання [5; 7].

Студент теж має бути мотивованим до навчання. Адже підтримання дисципліни й уваги студентів у звичайній кафедральній аудиторії і в онлайн-форматі вимагає застосування певних форм і методів [6]. Важливим мінусом ситуації, що виникає в такому випадку, є відсутність комунікації у звичній формі. Але головною проблемою онлайн-освіти залишається обмежений доступ до якісного Інтернету, тобто відсутність однакових умов для всіх учасників навчального процесу [8].

Незважаючи на негатив, у системі дистанційного навчання маємо багато позитивних моментів. Так, застосування інтернет-технологій здатне набагато підвищувати зацікавленість і вмотивованість, а інтерактивність суттєво покращує засвоєння матеріалу студентом. Дистанційне навчання сприяє використанню нетрадиційних джерел інформації, посилює якість і ефективність самостійної роботи, надає можливості для творчості й освоєння мануальних навичок.

Крім того, онлайн-навчання дає можливість студенту вивчати дисципліну, перебуваючи в будь-якому місці. Це пов'язано з тим, що комунікація викладача й студента відбувається виключно в інтернет-просторі, тобто віртуально. Навчання стає можливим із будь-якого зручного місця, як для студента, так і для викладача. Викладач теж дістає задоволення від широких можливостей застосування нових інструментів і електронних платформ у освітній діяльності, пошуку й використанні принципово нових форм і методів навчання, активного розвитку й удосконалення власної педагогічної майстерності [1; 9].

Зрозуміло, що жодна відеоконференція не замінить реального спілкування в академічній аудиторії й форму-

вання практичних мануальних навичок біля ліжка хворого. Але під час самоізоляції такий формат спілкування надає можливість забезпечити безперервність медичної освіти з тимчасовим акцентом на теоретичній підготовці й подальшим активним упровадженням засвоєних теоретичних знань у практичну діяльність майбутніх лікарів [7].

Сучасні онлайн-технології вже успішно застосовані в дистанційному навчанні студентів медичних ЗВО України. А складність формування практичних навичок у таких умовах можна частково подолати за рахунок фото-, мультимедіа- і відеоматеріалів.

Отже, сучасні технології дистанційного навчання сприяють проведенню якісного освітнього процесу, навіть під час пандемії, за активної участі й викладачів, і студентів.

Список використаної літератури

1. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності / Освітній портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/30.html> – Назва з екрана.
2. Зливков В. Л. Професійна ідентичність та особистість педагога / В.Л. Зливков: навчальний посібник для студентів ВНЗ; рекомендовано МОН України.– Ніжин, 2014. – 131 с.
3. МОС: дистанционные on-line курсы // [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.hse.ru/ba/journ/moos>.
4. Наказ МОН України №406 від 16 березня 2020 року «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19».
5. Наказ МОЗ України № 40 від 21.01.2004 р. «Положення про дистанційне навчання».
6. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів: навч. посіб. / В.В. Вишнівський, М.П. Гніденко, Г.І. Гайдур, О.О. Ільїн. – К.: ДУТ, 2014. – 140 с.
7. Офіційний лист №1/9-176 від 25 березня 2020 року «Щодо особливостей організації освітнього процесу під час карантину».
8. Сайт Українського центру дистанційного навчання www.distance-learning.com.ua
9. Юань Ли. МООК и открытое образование: Значение для высшего образования. Белая книга [Электронный ресурс] / Ли Юань, Стефан Пауэлл; пер. Виталина Лаптева. – Режим доступа : <http://publications.cetis.ac.uk/2013/667>.

УПРОВАДЖЕННЯ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ НА ЕТАПІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

*Нємченко І.І., Ляховський В.І., Ковальов О.П., Люлька О.М., Рябушко Р.М.,
Городова – Андрєєва Т.В., Сидоренко А.В., Баля Г.М., Уласевич Л.П.*

Українська медична стоматологічна академія

Модернізація системи вищої освіти конче потребує впровадження сучасного викладання предметів, залучення новітніх інноваційних методик викладання матеріалу, поширення форм і методів навчального процесу, що, звісно, має привести до його якісної зміни, оскільки інноваційні методи навчання сприяють його інтенсифікації й оптимізації, дозволяють навчити студентів ефективно й продуктивно мислити і своєчасно приймати правильні рішення.

Ключові слова: педагогічний процес, інновація, реформа, фахівець, компетентність.

Changing and modernizing the higher education system urgently requires the introduction of modern teaching of subjects, as well as the involvement of new innovative methods of teaching material, dissemination of forms and methods of educational process, which, of course, should lead to qualitative change in the pedagogical process, allow to teach students to think effectively and productively and to make, accordingly, the right decisions.

Key words: pedagogical process, innovation, reform, specialist, competence.

Соціально-економічні перетворення в Україні прискорюють реформи в освіті, змінюючи ставлення суспільства до її ролі в житті кожного громадянина. На розвиток освіти вплинули суспільні інтеграційні процеси, такі напрями розвитку суспільства як глобалізація, демократизація, створення єдиного економічного простору. Вони відбулися стрімкими темпами й зумовили потребу негайно переглянути й реформувати освіту на всіх рівнях. Серед пріоритетних напрямів розвитку освіти в Україні з урахуванням міжнародних тенденцій визначено: підвищення якості освітніх послуг, забезпечення рівного доступу до якісної освіти на всіх рівнях, підвищення конкурентоспроможності національної системи освіти та її інтеграція в єдиний європейський освітній простір [3].

Тому проведення реформи вищої освіти в Україні й зокрема системи вищої медичної освіти вимагає осмислення перспектив розвитку вітчизняної медичної освіти й упровадження нових підходів до підготовки висококваліфікованих спеціалістів у контексті компетентісного підходу в освіті [2]. Основні особливості медичної освіти, заснованої на компетентісному підході, – це формування фахових і загальних компетентностей; орієнтація на індивідуалізоване навчання; якісне оновлення в рамках розробки й реалізації системи заходів організаційного, наукового і навчально-методичного характеру, пошуку нових, оптимальних видів, форм і технологій навчання.

У програмі розвитку медичної освіти визначено, що підвищення якості вищої медичної освіти можливе за рахунок приведення її до міжнародних вимог шляхом відбору інноваційних моделей, методів і засобів навчання [5]. Тому одним із найбільш дієвих механізмів утілення компетентісного підходу у вищій медичній освіті стали розробка й упровадження освітніх інформаційно-комунікаційних технологій, інноваційних методологій, технологій, методів, систем та інструментів освітньої діяльності. Компетентісний підхід переміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку в студентів здатності практично діяти і творчо застосовувати знання й досвід, готовності до вирішення різних клінічних ситуацій у реальному житті.

Ключовим моментом у реалізації інноваційного навчання є принципова зміна функцій викладача, якому належить бути не засобом, а визначальним чинником навчального процесу, помічником і консультантом, одним із